

Visoki C.

Vesela igra v enem dejanji.

Po M. A. Grandjeanu, poslov enil

Jakob Aléšovec.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Tisk Egerjev.

1872.

O s o b e.

Trnovec, profesor kontra-punkta.
Evelina, njegova hči.
Rozalinda, njegova sestra.
Mostač.
Štefan Voljnik.
Strežaj profesorja.

(Igra se v stanovanji gospoda Trnovca.)

(Dokaj elegantno opravljena soba. Zadej vrata, tudi na levi in na desni. Spredej na desni okno na cesto. Miza z muzikalijami blizo okna. Na levi spredej miza, zofa, naslanjači, itd. Zadej obešilnica za obleko, na kateri suknje, klobuki itd.)

PRVI PRIZOR.

Rozalinda in Trnovec (sedeta na zofi). Zraven prve: **Evelina** (na stolu). Pri zadnjem: **Mostač** (v naslanjaču).

Trnovec. Tedaj sva zgovorjena, gospod zet „in spe.“ Danes še naj bo zaročitev, čez štiri tedne poroka. Velja! — Da po pravici rečem, jaz sem imel prav za prav željo, da bi moja hči vzela kacega imenitnega umetnika; toda sreči svoje hčere nočem biti na poti.

Mostač (šaljivo). Srčna vam moja hvala, častiti gospod profesor. Vaš zet se vam bo že še prikupil. Ko me boste popolnoma spoznali, boste na meni zapazili mnogo različnih lepih lastnosti.

Trnovec. Veselilo me bo. Jaz bi le rad imel, da bi se vi s kako stvarjo pečali. Živeti od svojih glavnic je prav lepo, prijetno, toda v zakonu se človeku večkrat zdeha, če nima ničesar početi, kakor drug družega ljubiti.

Evelina. O, ne bo res, papa!

Rozalinda. Če je dvoje src zložnih —

Mostač. Nič naj vas ne skrbi, gospod profesor! Jaz se nadejam, da bom dobil kmalu kako službo. Morda mi bo mogoče, že danes pri zaroki vam kaj natančneje o tem povedati.

Trnovec. To bi mi bilo pač všeč. Zdaj, gospodična sestra in gospodična hči, je rodovinska seja končana. Idi v svojo sobo, Evelina, in posvetuj se s svojo modro teto. Meni je treba nekam iti. Klobuk — rokovice! (Evelina mu prinese oboje.) Hvala, dete moje! No, kako da si tako zamišljena, tako molčeča?

Rozalinda. Kdo bo tako nepristojno vprašal? Nekaj bojzljivosti in otroške sramote — to je menda razumljivo v tako važnem trenutku.

Trnovec. No, naj bo! Ene skrbi sem se znebil, hči moja ima ženina.

Rozalinda (posmehovajoča se). Ali te je morda skrbela? Saj nisi iskal zeta, le najdel si ga.

Trnovec. Gospodična Rozalinda! — Eno in isto! Zet je tu! Zdaj me le še druga skrbi, moja „Rozalinda.“

Mostač. Gospodična sestra?

Trnovec. Ne, moja lirično-romantična opera Rozalinda, pač res moji sestri na čast tako imenovana, ki je tisti čas, ko sem pisal opero, bila stara 20 let.

Rozalinda (huda). Gospod brat!

Trnovec. Tega je zdaj 25 let. Opera se je takrat tu enkrat predstavila in — no, občinstvu ni bila všeč, ker se je neusmiljeno slabo predstavljala. Od tistega časa se trudim na vso moč, da bi jo zopet kje na oder spravil, a vedno brez uspeha. Precej težka je, to je res, posebno naloga tenorja z visokim C. (Vzame zvezek notnega papirja iz mize pri oknu, Evelini in Rozalindi.) Čez četrto ure pridem nazaj.

(Evelina se poslovila pri Mostaču in odide z Rozalindo na levo.)

DRUGI PRIZOR.

Mostač. Trnovec.

Mostač (zadrži Trnovca, ki hoče iti, za roko). Trenotek časa le, gospod profesor!

Trnovec. No, kaj bo še? Jaz sem mislil, da je vse v redu?

Mostač. Glede glavne stvari, pač, le nekaj me še moti. Glejte, gospod profesor, vsacega nekaj moti. Vas n. pr. vaša — opera. —

Trnovec. Da me moti? Kako to? Prosim!

Mostač. No, vsak ima svoje posebnosti, če vam je to ljubši. Moja posebnost je ta, da sem sklenil, vzeti le tako dekletko, čegar prva ljubezen bi bil.

Trnovec. A, dovolite, to je nekoliko eks-

centrično. (Položi muzikalije in klobuk na mizo.) Ali je morda moja hči vaša prva ljubezen, kaj?

Mostač. Se ve, da je!

Trnovec. To naj vam verjame drug.

Mostač. In vendar je res. Zarad tega sem pa tudi jaz tak —

Trnovec. Ki hoče biti prva in edina ljubezen moje hčere. No, saj ste tudi, moja beseda vam porok. Pred dvema leti menda je lazil za njo nek zdihovajoč nevemkdo, nek neznan zamaknec s svojo ljubeznijo —

Mostač. Toraj vendar-le!

Trnovec. No, no, le ne precej ljubosumnosti! Moja hči ni od tega nič zvedela. Neznani zaljubljenec jo je na sprehodu menda videl, pisal meni zaljubljeno-žalujoče pismo brez podpisa, prosil za roko svoje malikovane nebeške Eveline itd. Bil je spis poln brezumnosti, pritrknosti i menim, da pisatelj ni bil prav pri pameti.

Mostač. Tako? Kaj ste vi storili?

Trnovec. Prav na kratko sem naredil. Prismojenec mi je prav naivno pisal, da je ubožec in bodoč tenorist. Jaz sem mu odpisal pod naznanjenim napisom, kader bo imel visoki C in 6000 gld. zaslužka, naj zopet vpraša, bodoč ubožec, -- bodoč tenorist ni primeren ženin za mojo hčer. No, potolažil se je in jaz nisem več slišal o brezimnem neznanem snubaču. Hčeri nisem ničesar povedal o tej dogodbi in tako je bilo vse pri kraji.

Mostač (maje z glavo). Hm! hm!
 Trnovec. Vi majete z glavo? Ne bom mislil, da se spodtikate nad abotno dogodbo?

Mostač. Pač, pač! Po vsem, kar se je godilo, je bil snubač romantično občutljiv sanguinik, morda ženijalna glava —

Trnovec. Kaj še! Norec je bil in dobičkarijsk ubožec, nič družega.

Mostač. Če bi se bil pa ukljub vaši odpovedi vendar-le Evelini prikupoval, jej pošiljal kot zanimiv neznanec sonete, opeval jo kakor Petrarka svojo Lavro, če bi jo morda celó še zdaj ljubil?

Trnovec. Gospod Mostač, s takimi domišljijami me boste še zjezili! Moja Evelina je pošteno, sramožljivo dekle, vrla hči.

Mostač. Ali mar pri vsem tem more braniti, da bi do smrti zaljubljen, pesmi „Njej“ tiskati ne dajal in jih jej ne pošiljal na gladkem papirji? Da bi jej ne poslal včasih celó kak šopek v hišo, če ne stopi iz svoje skrivnosti in se ogiba vsacega shoda s svojo na tihem ljubljeno?

Trnovec. O, mar oče nima oči, da bi videl šopke in pesmice? Ali ni moja sestra prav zvesta, bistra čuvajka?

Mostač. Ej, vaša sestra morda vendar-le ni bila dosti previdna. Vam pa je, kakor se vidi, bolj vaša opera, kakor vaša hči v glavi. Sploh pa

se da vsak oče ali varuh strašno lahko premotiti, mislite le na dra. Bartola v „Brivcu Seviljskem.“

Trnovec. Jaz pa nisem bufo za opero, jaz se ne dam lahko premotiti.

Mostač. Vendar-le, vendar!

Trnovec. Gospod, ne razkačite me. Vi ste ali danes razpoloženi za prepir, ali pa domišljivec brez para. Vi najdete kar popolnoma gotove, dognane dogodbe, da trpinčite samega sebe.

Mostač. Kar jaz govorim, je zeló mogoče. Tàko tiho čestitanje se je zdelo morda gospodični tako nenavadno in pri tem tako skrivostno mikavno, da je — no, z eno besedo, ali vi kot odgovorni oče mislite, da to dobro veste?

Trnovec. Tako dobro, kakor gotovo se pišem Trnovec.

Mostač. Ali bi se vam čudno zdelo, če bi jaz, ako bi se kak „corpus delicti“ iz tistega časa našel, odstopil?

Trnovec. Vi segate res predaleč, dragi moj gospod Mostač. Toda jaz se primem vaših misli, da vas bom prav v zadrego spravil. Naj bo tedaj! Če je strašilo vaše črne domišljije resnična dogdoba, vam je pravica, odstopiti, če ne —

Mostač. Bom prosil na kolenih odpuščenja.

Trnovec. Da, toda na večer ženitve, pred vsemi svati.

Mostač. Naj se zgodi, kakor vi pravite.

Trnovec. Dosti je, novi strahopazljivec vi! (Vzame klobuk in muzikalije.) Vraga, dragi četrť ure ste mi ukradli. Vi ste odgovorni, če prepozno pridem.

Mostač. Kam?

Trnovec. V gostilnico „k slonu.“ Tje je prišel lašk tenor, signor Doremi, ki misli tu napraviti koncerte. Temu bom jaz predložil partituro svoje „Rozalinde,“ morebiti mu bo naloga tenorja všeč.

Mostač. Dosti sreče, gospod profesor!

Trnovec. Saj me boste spremili, ne? Do „slona“ imava komaj dvesto korakov. Dobro! — Toraj idiva, idiva, prosim, stopajte naprej! (Oba odideta v sredi.)

TRETJI PRIZOR.

Evelina. Rozalinda.

Evelina (od leve, prinese škatljico). Da so morali oče iti ravno zdaj! Tako rada bi bila govorila ž njimi — jih vprašala sveta. (Se vsede na zofo.)

Rozalinda (se vsede k njej). Ta ima ravno čas, svete dajati! Lotila se ga je zopet operna norost, zdaj ni ž njim govoriti.

Evelina. Ali se jim more zameriti? Oče

mislijo, da je opera „Rozalinda“ izvrstna, in boli jih, da je nočejo več predstaviti.

Rozalinda. S tem človekom ni več izhajati! Vsacega pevca se loti s svojo opero, vsacemu jo ponuja, kakor kočevce pomeranče. Zarad njega se bodo morale po gostilnicah nabiti tablice z napisom: „Z operami nadlegovati tujce, je tu prepovedano.“

Evelina. Teta, vi ste danes slabe volje.

Rozalinda. Nimam li uzroka? Namestu tenorja za svojo opero naj bi bil rajši meni iskal moža! Za to pa mu ni bilo nikdar mar.

Evelina (za-se). A, od tod jeza!

Rozalinda. Pri svoji operi pozabil je dolžnosti do sestre.

Evelina. Draga teta, vas niso mogli ponujati, kakor opero!

Rozalinda. Res da ne, toda lahko bi bil ljudi na-me pozorne storil, tu pa tam o meni govoril itd. Tega ni storil nikdar! Ali je mar s tabo ravnal kakor skrben oče? Ali se je kdaj trudil, da bi ti pripeljal kacega ženina? Komu se imaš zahvaliti, da si zdaj nevesta? Le meni. Jaz sem gospodu Mostaču, kar zahaja k nam, toliko lepega o tebi pripovedovala, da se je moral zaljubiti v tebe. Ni bilo to blágo?

Evelina (nekoliko nagajivo). Da, bilo je! Toda zdaj, teta — vi ste res te misli, da naj te spomine tu v škatljici sežgem?

Rozalinda. Brez premisleka! Veš, da jaz nisem sitna, čmerna teta, ki bi mlademu dekletu zamerila zaradi nedolžnih zaljubljenih homatij in iz nevošljivosti ali hudobije stvar obesila na veliki zvon. Pred dvema leti, ko smo še tam poleg sprehajališča stanovali, so priletele te stvari, druga za drugo, v sobo. Jaz sem zapazila to po naključji in ti si me zapletla v nedolžno skrivnost. Skriti častitelj poslal je zdaj cvetico ali šopek, zdaj pesmico, brez da bi bil darovalca kdo zagledal. Včasih se je glasilo pod oknom kako petje, a vtihtilo je, ko se je odprlo okno. Jaz sem mislila da se bo skrivnostnik že pokazal, — kar je nehal^o petje in darilca in čudni zaljubljenec se je čist^o zgubil. Jaz sem zamolčala to romantično igrac^o tvo^o jemu očetu, ker je neznani vitez ostal na skritem in ker sem videla, da se tudi tebi stvar ni zdela, resnobna. Zdaj pa je vse drugače.

Evelina. Zakaj neki, teta? Take malenkosti? —

Rozalinda. Ti vtegnejo delati sitnosti. Zdaj si nevesta, boš žena. Tvoj bodoči mož bi, če bi se ga lotile ljubosumne muhe, utegnil iz teh cvetic in papirčkov, če bi jih po naključji našel, izpresti si najstrašnejše stvari in obdragi hišni mir bi bilo. Toraj se ne obotavljaj dolgo, v ogenj z zaljubljeno zbirko.

Evelina. Naj se zgodi, teta! Uničila jih bom te male spominke na svojega neznanega pes-

niškega seladona. Čudno! Zdaj, ko mislim te že skoro pozabljene stvarice izročiti smrti po ognji, se mi zdi, kakor bi me kitice in cvetice milo gledale in klicale: Ne stori nam žalega! Jaz sem otročja, kaj ne teta, toda ubogljiv otrok sem, to boste precej videli! (Vstane, pa se premisli.) Oče gredo nazaj! Hitro! (Skrrije škatljico hitro med muzikalije.)

ČETRTI PRIZOR.

Prejšnji. Trnovec.

Trnovec (nastopi v sredi in vrže note jezen na mizo). Zopet zastonj! Laški tenor tudi noče! Da se naloga ne more gladko peti, pravi. To pravi meni, profesorju „kontrapunkta.“ Ti tenorji so rogati ljudje. In zakaj se taka osobnost toliko domišljuje? Le zato, ker A B C še iz prs poje, če mu gre. In kedar je s temi pri kraji in ga kak vodja najeme potem poje vodja: As, to je, da se je spekel ž njim.

Rozalinda. Si se zopet prav razjezil, kakor se vidi. Pusti vsaj opero pri miru!

Trnovec. Pri miru? To se mi predrzneš ti svetovati? Toda ti me nočeš, me ne boš nikdar razumela! (Evelini.) Na, tu vzemi zopet partituro, za danes mi jo spravi izpred oči. Položi jo v moji sta-

nici na glasovir. In pa, apropos, tudi zagrinjala mi tam doli poberi, delajo mi sobo pretemno. No le pojdi, pojdi! (Evelina se ozira plašno po teti in po mizi z muzikalijami.) Ali naj gre teta s teboj? Naj le gre, ta me res ne bo zvedrila. Toda moja opera se bo vendarle še pela. (Rozalinda migne z ramami.) Ti migaš z ramami? To miganje ti prepovem! Pustite me samega. Idite! (Se vsede.)

Evelina (vzame partituro). Zdaj škatljice ne morem seboj vzeti, oče bi jo videli.

Rozalinda. Le tam jo pusti, je dobro skrita. Pojdi, pojdi! (Obe greste na desno.)

PETI PRIZOR.

Trnovec (sam).

Da, opera se bo pela. Toda tem tenorjem po štiri tisoč ne bom več delal priklonov. (Skoči kvišku.) Ne, poiskal si bom mlad, čisto nov glas, tenorja po naravi, tega si bom izuril za pevca „Rozalindi.“ O, bom že kje našel kak nevedoč visok C v priprostih prsih kacega rokodelskega potovalca ali kaj tacega. Ta demant bom zgrabil, ga ogladil, in v malo mesecih se bo svetil kot biser med tenorji naše dežele. Tamburini in Rubini najdena sta bila po naključji in iz neznane temote na svetlobo pri-

vlečena, zakaj bi se tudi jaz ne zanašal na tako naključje? Morda najdem zaklad celó po dnevi na cesti. (Iz ceste se sliši petje. Trnovec stoji v sredi sobe kakor vsajen in posluša. Petje vtihne nagloma.) Vslišan sem! To je tenor močan in gladek. Visok prsen C, čist in jasen. (Teče k oknu.) V tej ozki ulici ni videti nikogar, pač, tam-le sloni mladenič pri hiši. Le on je mogel biti. (Teče od okna proč in vzame klobuk.) Dobil, najdel sem ga! Viktorija! (Odide naglo v sredi.)

ŠESTI PRIZOR.

Evelina. Rozalinda (od desne).

Evelina (pogleda iz vrat). Da, oče so šli. Pojdite ven, teta!

Rozalinda. Kako da trdno misliš, da je bil ravno on isti pevec? Da je bil zgubljeni skrivnostnik?

Evelina. Moj Bog, njegov glas je bil! Ali niste slišali besede pesmi?

Oj zdrava mi, ljub'ca, ostani,
Podaj mi še enkrat roko.

Rozalinda. To je znalo tudi drugi namenjeno biti.

Evelina. Ne, ne, jaz se ne motim. Tako je pel za slovo. Toda stojte! Iz sobe nisve mogli videti nikogar, tu pa lahko pogledava na ulico. (Gre k oknu.) Aha, tu spodej je mladenič; ta je bil, ta! Oče stopijo iz hiše, hitro stopijo k njemu, ga primejo za roko, ga drže. — Oh, Mostač stoji tam pri oknu svojega stanovanja. Morda je videl, slišal. A, oče gredo nazaj.

SEDMI PRIZOR.

Prejšnji. Voljnik. Trnovec (v sredi).

Trnovec (potiska Voljnika pred sabo v sobo). Tako, sva že tu!

Voljnik. Kje? (Pozdravi dami nevkretno.)

Trnovec. V mojem stanovanji. A, ženski! (Za-se.) Ti ne smete še ničesar zvedeti. (Glasno, zelo resno.) Zapustite naju, imava mnogo govoriti. (Rine obe v desno sobo, in zapre vrata.)

OSMI PRIZOR.

Trnovec. Voljnik

Voljnik. Kaj mi hočete? Zagrabili ste me za vrat in tu gori privlekli. Zakaj? Ali sem sumljiva osebnost?

Trnovec. Najprvo me mirno poslušajte. Kako vam je ime?

Voljnik. Štefan Voljnik.

Trnovec. Lepo! Ali imate kako službo ali sploh kako delo?

Voljnik. Čemu vam je treba to vedeti?

Trnovec. To boste pozneje zvedeli.

Voljnik. Ne, ne, precej moram zvedeti.

Trnovec. Vi ste mi všeč, zato bi rad zvedel vaše razmere. Jaz vam želim dobro.

Voljnik. No, naj bo. Tedaj jaz sem, kakor sem že rekel, Štefan Voljnik, rojen v Škofji Loki, 25 let star, neoženjen, lase in oči rujave, nos malo zavit, velikost 5 čeljev 3 palce, posebnih znamenjev nimam. Kar se tiče mojega rokodelstva, sem strojar, zdaj brez službe.

Trnovec. Krasno! Čemu ste stali tam doli pri hiši?

Voljnik. Iz dolzega časa; stal sem na solncu in si malo pel.

Trnovec. A, to je — vi ste toraj p eli?

Voljnik. Da, sem! Ali vam je bilo to mar neprijetno? Ali sem tako slabo pel?

Trnovec (stopi par korakov nazaj in ogleduje Voljnika, za-se). Prijetna zunajna oblika, precej zanimiv obraz, prijeten, lep, glas. Iz gospoda Voljnika bom jaz kaj naredil.

Voljnik (za-se). Čudno! Kako me gleda! (Glasno.) Ali zdaj dosti veste? Bom pa šel.

Trnovec. Kaj še! Le tu bodite. Dragi moj gospod Voljnik, vi še ne veste, kaj imate v sebi.

Voljnik. No, kaj li?

Trnovec. Vi imate visoki C.

Voljnik (ga debelo gleda.) O!

Trnovec. Vi ne smete biti strojar. Treba vam je varovati prsi. V strojnici vam soparica ni ugodna, to ne sme biti. Pomislite, visoki C ni malenkost!

Voljnik (melankolično za-se). Na, zdaj sem pa dober, na prsih sem bolan. Visoki C imam, to je najbrže zelo nevarno.

Trnovec. Če boste hoteli mene ubogati, zna biti vse dobro.

Voljnik. Če mislite, da imam res visoki C —

Trnovec. Dvomite mar? Jaz, profesor Trnovec, bom to pač vedel!

Voljnik. O, se ve da! (Za-se.) Toraj celo profesor je! Gotovo zelo imeniten zdravnik. (Glasno.) Vi ste jako dober človek, da se mene usmilite, da celo na ulice po-me pridete. Res to je preveč.

Trnovec. Če vas je volja, v vsaki reči natanko ubogati, kar se bo meni potrebno zdelo, sem pripravljen, vas sprejeti.

Voljnik. Toraj — upate — ?

Trnovec. Prav gotovo, ravno na pravega ste naleteli, dragi gospod Voljnik. Jaz sem vam porok, da bo moja metoda imela uspeh. Da bi bili prišli kakemu brezvestnemu spakovalcu v roke, bili bi v enem letu ob vse, popolnoma.

Voljnik. Moj Bog, kako vam bom hvaležen?

Trnovec. Po svoji prihodnosti, bodočnosti.

Voljnik. Od česa bom pa zdaj v sedajnosti živel? Nimam dela, ne premoženja, gospod profesor, s čim bom plačal honorar za vaš trud?

Trnovec. To naj vas ne skrbi! Jaz vam bom tu v hiši najel sobo, plačeval vam hrano. —

Voljnik. Oh, gospod profesor, vi ste angelj.

Trnovec. Zato pa se morate pri jedi in pijači natanko po moji zapovedi ravnati. Zjutraj le skledico čiste juhe, opoldne juho zakuhano, malo mesa, lahko sočivje, zvečer eno jajce. Pijača vam bo le voda.

Voljnik. Le voda?

Trnovec. Tako je! Tudi zarad obleke bom pazljiv. Najprvo vzemite to jesensko suknjo. (Vzame suknjo iz kljuke.) Kar oblecite jo! Tako! Potem zavite vrat in prsi v ta-le robec. (Mu zavije robec (shavl) krog vrata.) Hladne jesenske dneve, kakor danes, človek ne more biti nikoli dosti previden.

Voljnik (je postavil, ko je oblekel suknjo, klobuk na stol tik srednjih vrat). Hvala lepa stokrat. Bom že pazil na svoj visoki C.

Trnovec. Pazite, pazite! (Izvlače etui s smodkami iz žepa in vzame smodko iz njega.) Mar kadite?

Voljnik (stegne roko po smodkah). Da, prosim! če smem?

Trnovec (zapre etui). Tega se morate tudi odvaditi.

Voljnik (potegne roko nazaj, zavzet). O, da bi ne kadil? Ne bo mogoče!

Trnovec. Morate se odvaditi.

Voljnik. Gospod profesor, če bom prav ubogljiv, kako dolgo bom imel opraviti s tem visokim C?

Trnovec. To se ne dá natanko določiti. Moral bom prej še malo natančnejše preiskati, kaj je z vami. Okoli leta pa bom imel gotovo na vsak način opraviti z vami.

Voljnik. Leto! In tako dolgo se mi bo vedno postiti, ne kaditi! O, gospod profesor!

Trnovec (smehljaje). No, morda vam bom mogel sčasoma kaj privoliti. Le nekaj vas prosim: Proti ženskama v hiši za zdaj še strogo molčite o tem, kar sva se dogovorila.

Voljnik. Jaz bom molčal.

Trnovec. Pojdite zdaj z mano! Pogledal bom, če se bo dobila soba za vas. Pozneje se bova dalje razgovarjala o vaši prihodnosti. Prosim, le naprej, jaz grem precej za vami.

Voljnik (gre počasi in zamišljen skoz srednja vrata).

Trnovec (odklene stranska vrata na desni, potem gre za njim).

DEVETI PRIZOR.

Rozalinda. Evelina (od desne).

Evelina. Ali ste vi kaj slišali, teta?

Rozalinda. Nič ko nerazumljivo šepetanje, mrmranje.

Evelina. Ni dvoma, on je bil óni neznani.

Rozalinda. To bi bilo neprilično. Če bi mladenič zdaj prišel — — ne bo ga ne: če je bil tudi óni pevec, saj pesem njegova dosti jasno pove, da mu je znano, da si ti zaročena, da te noče kompromitirati. To bi bilo res prav blago. Jaz bi le rada vedela, kako je tvoj oče zvedel za skrivnost. Mladenča je skoro s silo sem v sobo privlekel, če ga le ne bo ostrašil in prisilil, da bi se mu izpovedal. (Zagleda klobuk na stolu, ktereга je Voljnik odhajajoč pozabil.) Ha! skrivnostnik je še v hiši. Tam-le je njegov klobuk. Morda mi bo prilika, skrivaj ž njim govoriti. Pst! tu je! Le pusti mene, bom že vse poravnala.

DESETI PRIZOR.

Prejšnji. Voljnik.

Voljnik (nastopi v sredi, seže po klobuku).
 Prosim zamere, klobuk sem tu pozabil.

Rozalinda. O, to je le izgovor.

Voljnik. Izgovor — kako da?

Rozalinda. Ali nimate ničesar povedati?

Voljnik (za-se). Aha, ženski ste že rado-
 vedni.

Rozalinda. Premišljuje —

Voljnik. Molčati moram in molčal bom.

Obljubil sem. Se lepo priporočam! (Odide hitro v
 sredi.)

Evelina. No, teta, kaj se vam zdi?

Rozalinda. Saj si sama slišala. „Molčati
 moram in molčal bom,“ je rekel. Ni li to zadosti?
 Zdaj sama verjamem, da je óni neznani in sicer
 blagodušen. Kaže veliko udanost v osodo.

Evelina. Pa se vidi nekoliko bedast.

Rozalinda. O ne, meni se zdi velikansk.
 Zdaj pa najprej one spominke tam-le v peč! Zad-
 nji čas je. (Odide na desni strani.)

Evelina. Naj reče teta, karkoli hoče, ta
 mladi človek se mi ne vidi idealičen. Zdaj me je

skoro sram zaradi neumnih podob domišljije, ktere sem si delala o darovalcu šopkov. V peč s to otročjo igračo! (Gre k predalnici in vzame škatljico, ko ravno Mostač nastopi. Prestraši se in obstane.)

EDNAJSTI PRIZOR.

Prejšnja. Mostač.

Mostač (nastopi v sredi). Prestrašena ste Evelina! Vas li motim?

Evelina. Ne ne, hotela sem ravno —

Mostač. Da le grem za vašim očesom, pa vem kaj vas je v zadrego spravilo.

Evelina. Za mojim očesom? Ne razumem —

Mostač. Nekaj ste mi hoteli skriti in sicer ono škatljico, ki stoji tam pri oknu, ktero ste prej, to sem videl iz svojega okna, tam med papir skrili. Kaj ne, da je taka? V oni škatljici so skrivnosti, katerih naj bi jaz ne zvedel. In vi ste ravno hoteli te skrivnosti iz poti spraviti, uničiti. Ali nimam prav? Nisem uganil?

Evelina. In če bi bili uganili?

Mostač. Potem bi si dovolil vprašanje, ali bi ne smel tudi jaz zvedeti onih skrivnosti?

Evelina. In če bi jaz rekla, da ne?

Mostač. V tem slučaju bi prosil dovoljenja, povedati vam čisto kratko dogodbico.

Evelina. Kratko dogodnico?

Mostač. Da, in še celó v rimah. Resnična
dogdoba, ki se je godila tu pred blizu dvema leti.
Čujte!

„Je bila lepa deklica
Mladenča nec'ga ljubica;
Donela jej je pesmica,
In marsikaka rožica
Prišla jej izpod oknica,
In tudi kaka kitica.
Prejela jo je deklica — “

Vam je ta dogodba znana?

Evelina (osupnena). Mostač, zdaj vam ne
morem pojasniti —

Mostač. Saj nikakor ne zahtevam pojas-
nenja, Evelina draga.

Evelina. Jaz ne morem razumeti, kako
ste uganili ali zvedeli —

Mostač. Tega vam zdaj še ne morem po-
vedati.

Evelina. Kaj si le morete domišljevati?

Mostač. Domišljevati? Prav nič. Če človek
dogodbo natanko ve, mu ni treba domišljij.

Evelina. Jaz menim, Mostač, da vi veste
več, nego je res, in vendar-le manj, nego je res.

Mostač. Jaz ne vem preveč, ne premalo,
jaz vem vse. Ali naj vam dokažem? Prav lahko
mi je popisati vsako stvarico v oni zbirki, kakor
razlagalec v kakem kabinetu redkih stvari. Še več,
vsaki stvarici pridam lahko opazko, če želite.

Kratko, vse, kar se tiče neznanega iz sprehajališča, mi je do pičice znano.

Evelina. Ni mogoče! Ako bi bilo, bi me ne obdolževali.

Mostač. Ali vas obdolžujem, ljuba Evelina? Niste me prav razumeli. Vi mi niste hoteli povedati svojih skrivnosti, jaz pa sem vam dokazal, da že tako vse vem. Da bi vas dolžil, vam kaj očital, o tem ni besede.

Evelina. Pa se mi je vendar-le zdelo —

Mostač. Motili ste se. V oni škatljici so spomini „prve ljubezni.“ Dobro. Jaz vam je ne očitam.

Evelina. Vaša želja toraj ni, da bi te, vam, kakor pravite, tako dobro znane stvari uničila?

Mostač. Bog ne daj, jaz nisem tako otročji! Taki spomini na prvo, sladko, na pol še neznano ljubezen imajo za vse življenje nekaj posebnega, čarobnega . . .

Evelina (se vsede na zofo; za-se). Lovi me! Bom vendar-le poskusila, če ta mirnost ni krinka. (Glasno.) Prav govorite, posebno če je bila „prva ljubezen“ tako romantična.

Mostač. Se ve da! Kako ste mogli misliti, da bom jaz tako pust, in zahteval od vas, da vsako misel na ono ljubezen siloma zatariate in vse „beaux restes“ iz tako lepih časov uničite!

Evelina (piknena). Res, jako potrpljivi ste.

Mostač. Pač bi se vam bilo težko zdelo,

vse lične „petits souvenirs“ v pepel spremeni-
niti?

Evelina. Težko? No, se reče (ga ogleduje)
da, težko!

Mostač (sede na stol tik zofe). Vidite, saj
sem vedel, to je tudi razumljivo, naravno. Ali mi
boste dovolili, da zbirko malo ogledam? Se li še
zmiraj bojite, da bi vam ne napravil kacega ne-
ljubega prizora? Zarad tega bodite brez skrbi,
draga Evelina. (Vzame škatljico izpod papirja, jo po-
stavi na mizo in zopet sede, škatljico odpirajoč.) A, vse
lepo shranjeno! (Vzame list iz škatljice in bere.)

Ko sem pogledal ti v oko,
Sem vjet že bil, po men' je b'lo.
Nikjer pokoja, ne mirú,
Trpeti več mi ni b'lo tú.

(Smehljaje). Dovolite, Evelina, te vrstice so
nekoliko šantove.

Evelina (nekoliko zdražena, mu vzame škatljico
iz rok). Meni so bile vendar-le všeč.

Mostač. Temu se ne bom čudil! Res,
Evelina, vse te stvarice hranite prav skrbno.

Evelina. Je li ta hladni mir ironija ali
resnica?

Mostač. Mar mislite, da se skrivaj togotim?
Ne, ne, nikakor ne!

Evelina. Ali ne boste nikoli, tudi pozneje
ne, drugače mislili in govorili? Ali se vam ne

bo morda v kaki slabi, hipohondrični zakonski volji ta škatljica spodtikljiva zdela?

Mostač. Nikdar ne!

Evelina. Le dobro pazite. Zdaj vam, ženinu, prav rada žrtujem te nedolžne malenkosti —

Mostač. Bog ne daj! Te žrtve jaz nočem.

Evelina. Soprugu pa morda ne bom tako voljna, kakor danes. (Po prenehljeji.) Mostač, vi ste res porednež! Jaz sem se bala, da boste kaj hudega mislili, zato me pa vaša mirnost, in mrzlota res v srcu jezi. Če bi zdaj prišel darovalec teh malih stvaric —

Mostač. No? —

Evelina. Če bi hotel stare opomine zopet obuditi —

Mostač. S tem me ne strašite. Óni 'pesnik in vezalec šopkov meni ne more biti nevaren.

Evelina. Ah, vi ga toraj poznate?

Mostač. Prav natanko.

Evelina. Ah, toraj vse veste? On se pač sam sebi smeje zarad nekdanjih otročarij, kaj ne? Sicer pa mislim, da bi vi ne bili tako mirni, če bi bil ta človek le količkaj mikavniši. Tako pa, — to je res — zdi se mi precej bedast.

Mostač. Kdo?

Evelina. No, darovalec šopkov.

Mostač (zavzet). Ta? ! Ali mislite, da ga poznate?

Evelina. Poznam! Danes sem slišala petje iz ulic, — po glasu sem ga precej spoznala.

Mostač. Neznanca? Kaj je pel?

Evelina. „Ljubica, zdrava ostani, podaj mi še enkrat roko!“

Mostač. In tako dalje. To pesem —

Evelina. To pesem so čuli tudi papa. Kako so uganili, na kóga cika, mi je nerazumljivo; šinili so iz hiše in privlekli pevca skoro siloma gori.

Mostač. Pevca? Hm, hm!

Evelina. Jaz moram naravnost reči, ko sem ga zagledala, so izginile vse moje iluzije. Če bi on zdaj očetu pripovedoval? Mostač, vi ste tako zamišljeni, ali vas skrbi?

Mostač (smehom). O, prav res, nikakor ne!

Evelina. O, vaš smeh se mi zdi prisiljen.

Mostač. Mislite?

Evelina. O, odpustite mi šalo, katero sem si prej dovolila, pomagajte mi iz zadrege!

Mostač (smehom). Bom! Zdi se mi prav smešna štrena, katero je slučaj tu zmedel.

Evelina. Očeta slišim iti; pojdite. Mostač, povedite mi, kaj naj storim?

Mostač. Dobro! Pa me morate tudi v vsem ubogati.

Evelina. Prav rada!

Mostač. Tudi pred očetom igrati majhno komedijo.

Evelina. Tudi to bom storila.

Mostač. Lepo! Tako pa kar poskusiva naloge. (Gresta v levo sobo.)

DVANAJSTI PRIZOR.

Trnovec. Voljnik (v sredi).

Trnovec. Toraj velja! Sobica vam je vseč, jutri je že vaša. Še enkrat vam povem, varujte se, bodite varčni, previdni, ne delajte mi kakih traparij!

Voljnik. Ubogal bom, kakor jagnje.

Trnovec. Jaz pa vam bom dober pastir, skrbel po očetovo za vas. Morda vam bo že čez leto in dan lepa bodočnost.

Voljnik. Oh, vi ste pač predobri. Na kak način li?

Trnovec. Po briljantni partiji.

Voljnik. To bi bilo rajsko, gospod profesor.

Trnovec. Le zanesite se na-me! Vi boste spravili mojo „Rozalindo“ v dobro ime. (Voljnik strmi.) Sramotno je to! 25 let že jo vlačim seboj, zastonj, ni se dala spečati.

Voljnik. Že 25 let?!

Trnovec. Kaj ne, skoro nevrjetno. Da,

same kabale in intrige so krive tega. No, sčasoma boste zamogli sami soditi čez njo. Jaz vam zastavim besedo, za vas ni lepše naloge, boljše partije! Res, da se je ni lahko navaditi.

Voljnik. Tako?

Trnovec. Toda vi ste možak, kakoršnega mi je treba.

Voljnik (za-se). Po vrhu je toraj še sitnica!

Trnovec. Jaz vam bom pomagal. Le ne obupajte! Nekoliko truda in potrpljenja, potem, potem bo vse lahko šlo.

Voljnik. Hm, hm! Po v sem tem, kar tu slišim, gospod profesor, sem vendar malo premlad za to partijo.

Trnovec. Popolnoma res, zato morate še čakati. Jaz hočem tákrat biti svoje stvari gotov, da mi ne bo zopet žalost, kakor pred 25 leti, (tužno) ko so mojo „Rozalindo“ zasmehovali.

Voljnik. Oho!

Trnovec. To pa le zarad tega, ker se je tako sramotno predstavljala.

Voljnik. Hm! hm! Sramotno! Zarad tega jo po tem niste mogli nikjer več spečati? No, to se mi zdi vrjetno.

Trnovec. Ne, krivično, barbarsko je to. Takrat so ljudje prenašlo sodili. Če se le na vas morem zanesti, bom zdaj že sam za to skrbel, da se bo dobro predstavila.

Voljnik. A, zdaj bo nevarnost, se vé da, veliko manjša.

Trnovec. Takrat je bil le nesramen pevec škandala kriv. On je skazil vso „Rozalindo.“

Voljnik. O!

Trnovec. Vi ste zdaj moja edina nada, vi morate mojo „Rozalindo“ zopet v dobro ime spraviti. Jaz bom vse žrtoval, da se bo bogato olišpala.

Voljnik. A, se vé da, bogata, bogata bi morala biti.

Trnovec. Denarja ne bom gledal. Sicer pa moja „Rozalinda“ tudi brez tega ne zasluži zaničevanja. Romantična je, originelna, polna vrstécih se pikantnosti, kratko, zaklad za tistega, ki ga ve vzdigniti. Prepričali se boste. Tam pri glasovirji je predmet 25 letnih skrbi. (Strežaj nastopi in pove Trnovcu nekaj na tihem.) Bom precej prišel! (Strežaj gre.) Oprostite, gospod Voljnik, nekdo želi z mano govoriti. (Odide v sredo.)

Voljnik (sam). Jaz sem ves zmešan. Gospodu profesorju se ali v glavi meša, ali pa me hoče rediti iz špekulacije in mi hoče svojo neizpečljivo, prezrelo devico dati za tovaršico življenja. Tu pri glasovirji da je? Se pač lahko prepričam z lastnimi očmi. (Na desni se sliši igra na glasovirji.) Aha, igra! (Se pazno bliža vrtom.) Pogledal bom skoz ključalnico. Ha! (Pogleda skoz ključalnico.) Tista osoba, ki je bila prej tu! To je Rozalinda? (Greed

vrat proč.) In tu naj bi še čakal, da se ta mlada lepotica še bolj razcvete? Hm! da bi le prav vedel, kaj misli z dobro partijo? Da revna ni, je že nekaj. A o doti ni zinil besedice. To je glavna točka. O tem moram natanko pozvedeti.

TRINAJSTI PRIZOR.

Voljnik. Rozalinda (od desne).

Rozalinda. A, tu je! Zdaj ga moram zaradi Eveline malo izprašati. (Zakašlja.) Hm!

Voljnik (se ozre). A, tu je. (Glasno.) Gospodična Rozalinda —

Rozalinda. Vam je znano moje ime?

Voljnik. Mi je! Gospod profesor je z mano o vas mnogo govoril.

Rozalinda. Moj brat? — O meni?

Voljnik (za-se). Brat njen tedaj!

Rozalinda. Kako mi je to razumeti?

Voljnik. Dozdeva se vam, gospodična, zakaj sem še tako zmešan. Vaš gospod brat —

Rozalinda. No, kaj ste imeli ž njim? O, jaz sem prepričana, da ste se blago obnašali. Vi neprevidnemu, mlademu dekletu romantične igrače onih let ne boste očitali.

Voljnik (za-se). Ona misli ono dogodbo.

Neprevidno mlado dekle je moralo skrivaj poslušati.

Rozalinda. Kaj ne, da boste molčali in skrivnost strogo za-se obdržali? Prejšnjega zaljubljenca, pevca, za vas ni bilo nikdar na svetu.

Voljnik (za-se). Aha, ta pevec jo še vedno skrbi. (Glasno.) Gotovo, gospodična Rozalinda, za-me ga ni bilo nikdar na svetu. Ne govoriva dalje o njem.

Rozalinda. Med nama je vse jasno. Vse prejšnje razmere naj bodo pozabljene.

Voljnik. Pozabljene!

Rozalinda. Vi ste vrl značaj, gospod —

Voljnik. Voljnik je moj priimek.

Rozalinda. Gospod Voljnik, možje, kakor vi, so redki.

Voljnik. O, jaz imam blago srce.

Rozalinda. Sprejmite zagotovilo mojega popolnega spoštovanja.

Voljnik. Preljubeznjivo, gospodična Rozalinda. Veseli me, če sem vam všeč. Toraj smem gospodu bratu reči —

Rozalinda. Kaj?

Voljnik. Da sva se v največi hitrosti porazumela. Romantična preteklost je mrtva, a živelva praktična prihodnost. Vi mi daste svojo roko, svoje srce —

Rozalinda (na vso moč zavzeta). Gospod Voljnik —

Voljnik. Vaš brat bo vse drugo oskrbel iz svojega žepa.

Rozalinda. Ali prav razumem? Vam je resnica?

Voljnik. Se vé, da mi je!

Rozalinda (za-se). Toraj meni je bilo vse to? Meni darila, pesmice, meni petje? Meni, ne Evelini? O tega se nisem nadejala! (Glasno.) Imate li že dovoljenje mojega brata?

Voljnik. On mi je vaše čednosti natanko razkladal, gospodična!

Rozalinda. In da bo vse drugo preskrbel iz svojega žepa? Je li to obljubil?

Voljnik. Gotovo, obljubil je.

Rozalinda (za-se). Blagi brat, bila sem mu vendarle krivična. (Glasno.) O, ne bodete dobili revne neveste, gospod Voljnik, jaz imam 5000 gld. lastnega premoženja.

Voljnik (za-se). Toraj res dobra partija.

Rozalinda. Res, vi ste original, gospod Voljnik, vaše snubenje je tako nenavadno, tako nagloma ste me razveselili, dovolite mi časa, da se zavem! Da se zopet vidiva, moj originalni gospod ženin! (Odide v sobo na desni.)

Voljnik. No, to je šlo, kakor blisk in tresk. Hm! Zdaj sem na vrat na nos ženin, vzel bom 5000 gld. To je toraj prihodnost, katero mi je hotel gospod profesor oskrbeti! Jaz sem zadovoljen, naj bo.

ŠTIRINAJSTI PRIZOR.

Voljnik. Trnovec (v sredi).

Voljnik (mu gre mogočno naproti). Gospod profesor, jaz sem se odločil. Kaderkoli hočete, bom mož za vašo Rozalindo. Meni se zdi, da ni slaba.

Trnovec. Kako? Ste li —

Voljnik. Videl, poskusil in sklep storil.

Trnovec. Tako hitro? Kako vam je bilo to mogoče? Ali niste našli nobenih težav?

Voljnik (smehljaje se). O ne!

Trnovec. Tega bi od vas ne bil pričakoval. Ta hitrost me zamikuje. Saj sem vam pravil, da je dobra partija.

Voljnik. Nekoliko obširna —

Trnovec. Ej, ni tako hudo! Toraj (mu pomoli roko) mož beseda?

Voljnik (udari v roko). Velja! Kdaj naredimo pogodbo?

Trnovec. Jutri! O, zdaj vas več ne izpustim!

Voljnik (za-se). Mislim, da ne!

Trnovec. Zdaj naj mi pa pride ves svet, ne bojim se ga! Toda, gospod, zdaj bodite pošteni, odložite svoj „inkognito.“

Voljnik. Inkognito?

Trnovec. Vi niste strojar, vi ste glasben umetnik.

Voljnik. O, prosim, dozdej sem le kože strojil, poskusil bom, če se da tudi ta strojiti.

Trnovec. Šaljivec! Naravnost recite, da ste slišali o moji „Rozalindi“ in ste se zato tako originalno vpeljali. No, proč zdaj s krinko, govorite resnico!

PETNAJSTI PRIZOR.

Prejšnja. Mostač. Evelina (od leve).

Mostač (ki je vstopil pri zadnjih besedah, Evelini. Voljnika kazajoč). Je mar ta? (Evelina prikima smehljaje se.)

Trnovec. A, Mostač, tukaj sem nekaj najdel. Ta gospod Voljnik —

Mostač (Trnovcu v besede). Ne trpinčite dalje tega mladenča. On ni to, kar vi mislite. Vam bom jaz stvar pojasnil. Kar sem vam danes jutraj pripovedoval, je bilo pač več, ko domišljija. „Prva ljubezen“ se je našla. (Gre po škatljico.) Tu dokaz: zvenene cvetice, pesmice itd. Isti anonimus, o katerem sva govorila, predrznil se je ukljub temu, da ste ga vi odpodili, plesti z gospodično srčno, romantično zvezo.

Trnovec. Kaj, kako? (Evelini.) To ni res, kaj ne, da ni res?

Evelina. Pač, papa!

Trnovec. Toraj vendar-le! In jaz nisem zapazil?

Evelina. Niste ne, papa!

Trnovec. To je strahovito! (Za-se.) To me bo zopet pripravilo ob dobro voljo.

Voljnik (za-se). V tej hiši je polno skrivnih zaljubljenosti.

Mostač. Čujte dalje! Vi ste takrat onemu mladenču, posmehovajoči se mu, pisali, kader bo imel visoki C in 6000 gld. plače, naj zopet popraša. Šel je, pogumno se lotil izobraževanja svojega glasu, — zdaj pa ima visoki C in v dvornem gledišči 6000 gld. letne plače.

Trnovec. Oho!

Mostač. Potem je dobil pod drugim imenom vstop v vašo hišo in pridobil si vnovič srce vaše hčere. Le izpovejte se brez strahu pred očetom, Evelina, vi imate radi neznanega znanca!

Evelina. Res je, papa!

Trnovec. Dragi Mostač, tega nisem pričakoval. (Gre počasi proti Voljniku, na pol tiho.) To je bilo brezvestno, gospod, Evelina je nevesta.

Voljnik. Tri sto kosmatih kož, gospod profesor, meni še ni prišlo hikdar na misel, da bi bil to gospodično tu ljubil.

Trnovec (Mostaču). Saj — saj ste rekli ravnokar —

Voljnik. Jaz bom vzel vašo sestro Rozalindo.

Trnovec. Mojo sestro?!

Voljnik. Ali mi niste o dobri partiji, o romantični Rozalindi na široko in dolgo pripovedovali?

Mostač (tiho Evelini). Zopet nova stran.

Trnovec (Voljniku). Gospod, jaz sem govoril o svoji lirično-romantični operi „Rozalindi.“

Voljnik. Kaj bo meni opera! Jaz sem menil sestro. Kaj mi je mar za opero? O godbi nimam ne duha ne sluha.

Trnovec. Kaj? da nimate visocega C?

Mostač. On? Ta-le?

Voljnik. To morate vi vedeti, vi ste trdili.

Mostač (Trnovcu). Menite, da ta gospod?

Ha ha! To je izvrstno!

Voljnik. Ta se smeje, óni bi se pa kmalu jokali. Jaz sem že skoro popolnoma zmešan.

ŠESTNAJSTI PRIZOR.

Prejšnji. Rozalinda.

Rozalinda (od leve, Trnovcu). Ali me nisi klical, brat? Sprejmi mojo hvalo, jaz te nisem spoznala, nisi na-me pozabil.

Trnovec. Pusti me, ti si napravila strašno zmešnjavo.

Rozalinda. Jaz? Kako li?

Trnovec. S svojim imenom.

Voljnik. Prosim, gospod profesor, zmešnjave ste krivi vi!

Rozalinda. Pojasnite mi vsaj!

Trnovec. Tiho! Zdaj je le vprašanje: Kdo ima visoki C?

Voljnik. No, ga vendar jaz nimam! Hvala Bogu!

Mostač. Morda — jaz!

Trnovec. Kdo je pel romanco: „Ljubica zdrava ostani itd.?”

Mostač. „Ljubica, zdrava ostani itd.“ sem pel jaz.

Trnovec. In tenor s 6000 gld. letne plače?

Mostač. Sem jaz, pod drugim imenom prvi tenor pri dvornem opernem gledišču.

Trnovec. Vi? O, zdaj se mi je odvalil kamen od srca! Mostač, vi ste se — v zvezi z Evelino najbrže — hudo maščevali nad mano. Toda zdaj še le vam dam svojo hčer z veseljem, ker ne živite le od svojega kapitala.

Mostač. Pač, prosim, le od svojega kapitala, katerega imam v grlu.

Rozalinda. Kdo bo pa meni vso to zmešnjavo razjasnil? Od kod tak nemir?

Voljnik. Najina ženitev ljudi tako bega.

Trnovec. Je li to resnica?

Rozalinda. Zakaj bi ne bila?

Trnovec. No, odslej naj ne slišim iz tvojih ust nobene slabe besede čez opero, le njej bo di hvaležna za to srečo. (Dene Mostačevo in Evelinino roko drugo v drugo, Mostaču.) Vaše srce moji Evelini, — vaše grlo — moji „Rozalindi,“ romantični operi v 3 delih.

Rozalinda. No, ali meni ne boš nič želel?

Trnovec. Tebi želim vse, kar je na svetu mogoče, najprvo, se ve da, ne zakona v Cis dur kajti Cis dur ima sedem križev.

(Zagrinjalo pade.)

The above is to certify
 that the within and above
 mentioned person is a
 member of the
 said society and is
 entitled to the
 same rights and
 privileges as the
 other members of
 the said society.

